

Inleiding

Justitiële verkenningen bestaat 50 jaar. Deze aflevering is gewijd aan dit gouden jubileum. Tien jaar geleden verscheen er ter gelegenheid van het robijnen jubileum een aflevering waarin het tijdschrift zelf in het zonnetje werd gezet. De toenmalige samenstellers spraken de hoop uit dat dit ‘navelstaren’ ook een aardig tijdsbeeld zou opleveren ‘van maatschappelijke ontwikkelingen en discussies op het terrein van justitie, (straf)recht en criminologie’ (Berghuis e.a. 2014, p. 5). Die aflevering ging inderdaad vooral over het tijdschrift zelf en over de mensen die er richting aan gaven, maar nauwelijks over de maatschappelijke vraagstukken waarover in het tijdschrift werd geschreven. Ter gelegenheid van het gouden jubileumnummer richten we onze blik hoofdzakelijk naar buiten, en een klein beetje naar binnen. We kijken zowel terug als vooruit. Voor de terugblik hebben we auteurs bereid gevonden om hun licht te werpen op vijf onderwerpen op het terrein van justitie en veiligheid die van oudsher met maatschappelijke onrust gepaard gaan; onderwerpen die in de afgelopen vijftig jaar dan ook tot de terugkerende thema’s in *Justitiële verkenningen* behoorden.

Drugsgebruik en drugsbeleid zijn al decennia verbonden met maatschappelijke onrust, en deze zijn dan ook met enige regelmaat aan de orde geweest in *Justitiële verkenningen*. De bijdrage van **Arjan Nuijten** beschrijft hoe het Nederlandse drugsbeleid, dat gericht is op het beperken van gezondheidsschade en als tolerant en niet-moralistisch te boek staat, in de afgelopen decennia steeds gemotiveerd is geweest door de wens van lokale overheden om overlast te beperken. Tot de eeuwwisseling ging het daarbij vooral om overlast door gebruikers van bijvoorbeeld cannabis en heroïne, sindsdien steeds vaker ook om overlast door uitwassen van de productie van en handel in drugs. Het thema *immigratie* is door **Leo Lucassen** opgepakt. Waar immigratie in de huidige tijd (en zeker in de actualiteit) appelleert aan maatschappelijke en politieke onrust, is het erg interessant hoe hij de ontwikkeling van immigratie als maatschappelijk thema in tijdsbeelden neerzet. Zijn bijdrage beschrijft de drijvende krachten achter immigratie van zowel arbeidsmigranten (verreweg de grootste groep) als vluchtelingen en het Nederlandse immigratiebeleid door de jaren heen. Ook

als cultuurverschillen tot spanningen leiden, houdt de voortdurende vraag naar goedkope arbeidskrachten immigratie in stand.

Beatrice de Graaf beschrijft de historische ontwikkelingen rond *terrorisme en terrorismebestrijding* in Nederland vanaf de Tweede Wereldoorlog. Zij schetst opeenvolgende golven van etnisch-dekoloniaal, sociaal-revolutionair en religieus gemotiveerd terrorisme, en laat zien hoe aan het begin van de 21ste eeuw een Nederlandse terrorismewetgeving is opgetuigd. Een rode draad in haar betoog is de vaststelling dat in het Nederlandse terrorismebeleid altijd een spanning is geweest tussen de angst voor terreur door belangengroepen en de angst voor staatsterreur als overreactie op die terreurdreigingen.

Hoe maatschappelijke onrust ook van invloed is geweest op de *omvang en samenstelling van de detentiepopulatie* wordt beschreven door **Miranda Boone en Hester de Boer**. Zij laten zien hoe in de media of politiek (over)belichte incidenten direct hebben geleid tot beleid en wetgeving die van invloed waren op de in- of uitstroom in het gevangeniswezen. Hun analyse houdt de huidige politici en beleidsmakers mogelijk een spiegel voor, nu zij moeten beslissen over hoe het hoofd te bieden aan personeelstekorten in het gevangeniswezen.

Ido Weijers bespreekt in zijn bijdrage hoe de *jeugdcriminaliteit* zich in de afgelopen vijf decennia heeft ontwikkeld, en belicht ook de maatschappelijke reacties daarop. Jeugdcriminaliteit werd zwaarder bestraft, maar tevens ontstonden allerlei vormen van alternatieve bestraffing, die echter vooral op lichtere delicten werden toegepast. Weijers laat zien hoe de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit sterk is gedaald vanaf ongeveer 2007, en besteedt ook aandacht aan veranderingen in de leefwereld van jongeren en aan de rol van de media.

De vooruitblik hebben we anders aangepakt. We hebben een *call for papers* verspreid en daarin gevraagd om korte bijdragen over mogelijke of waarschijnlijke ontwikkelingen in de nabije of verre toekomst rond onderwerpen op het terrein van justitie en veiligheid die mogelijk met maatschappelijke onrust gepaard gaan. De gekozen onderwerpen en benaderingen variëren sterk, en het zou de bijdragen geen recht doen wanneer we ze op deze plaats al zouden proberen samen te vatten. Dat doen we dan ook niet.

Wat betreft het navelstaren, dat doen we ook in deze jubileumaflevering, en wel in de vorm van een vraaggesprek met **Hans Boutellier** en

Marit Scheepmaker, de twee voormalige hoofdredacteuren die in de afgelopen jaren het langst aan het roer van *Justitiële verkenningen* hebben gestaan, opgeteld maar liefst 30 jaar. Met hen blikken we terug, en ook een klein beetje vooruit. Voor de volgende vijftig jaar geven zij als boodschap mee dat *Justitiële verkenningen* nog meer een platform zou kunnen zijn waar discussies over justitie en veiligheid via meerdere soorten media gevoerd worden. De huidige redactie zal daar in de nabije toekomst graag mede vorm aan geven.

Wim Bernasco

Miranda Boone

Bob van der Vecht *

Literatuur

Berghuis e.a. 2014

B. Berghuis, B. Rovers &
M. Scheepmaker, 'Voorwoord',
Justitiële verkenningen (40) 2014,
afl. 6, p. 5-6.

* Prof. dr. W. Bernasco is senior onderzoeker bij het Nederlands Studiecencentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) en bijzonder hoogleraar Stedelijke Geografie van Criminaliteit en Veiligheid aan de Universiteit van Amsterdam. Prof. mr. dr. M.M. Boone is hoogleraar Criminologie en Vergelijkende Penologie aan de Universiteit Leiden. Dr. B. van der Vecht is gepromoveerd in de kunstmatige intelligentie en werkzaam als analist bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA). De auteurs zijn tevens redactielid van *Justitiële verkenningen*.